

Social- och hälsovårdsutskottet

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2018

INLEDNING

Remiss

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2018 (B 9/2019 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Sari Sarkomaa, Folkpensionsanstaltens fullmäktige
- styrelseordförande Terttu Savolainen, Folkpensionsanstalten
- direktör Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma, Folkpensionsanstalten
- ordförande Tuija Sarlin, Kelan toimihenkilöt ry
- huvudförtroendeman Tuula Hällfors-Laaksonen, Kelan toimihenkilöt ry
- direktör Liisa Siika-aho, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringssekreterare Marko Leimio, social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Enligt 5 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) ska fullmäktige övervaka Folkpensionsanstaltens förvaltning och verksamhet med beaktande av bland annat kvaliteten på anstaltens tjänster och tillgången till dem. Enligt bestämmelsen ska fullmäktige också årligen lämna en berättelse över sin verksamhet till riksdagen.

Utgifterna för de sociala trygghetsförmåner som FPA hade hand om 2018 uppgick till 14,87 miljarder euro, vilket var 0,2 procent mer än året innan. Enligt berättelsen var de största riskerna som identifierades i FPA:s verksamhet 2018 dröjsmål med behandlingen av lagförslag, den bristfälliga funktionsförmågan i fråga om cyber- och datasäkerhetshot och den osäkra finansieringen av förmåner och verksamhetskostnader. Bland annat avregleringen av taxitrafiken och besluten om regleringen av maximipriserna i taxitrafik innebar utmaningar för upphandlingen av tjänsteproducenter och tidsplanen för verkställigheten. För att hantera risker har FPA bland annat utvecklat organiseringen och administrationen av datasäkerheten och dataskyddet och intensifierat samarbetet med social- och hälsovårdsministeriet.

Betänkande ShUB 2/2019 rd

Kundservice

I slutet av 2018 hade FPA 161 serviceställen och 138 servicepunkter. FPA ersatte 16 serviceställen med nya tjänster och öppnade ett nytt serviceställe. Enligt berättelsen var syftet med ändringen att inrikta resurserna på de nya servicekanalerna och öka den personliga rådgivningen för de kunder som behöver denna.

Samtalen till telefonservicen och besöken på serviceställena minskade något från året innan. Antalet besök var emellertid exceptionellt stort det året, vilket huvudsakligen berodde på att det grundläggande utkomststödet överfördes till FPA. Utskottet finner det fortsatt angeläget att kundservicen beaktar olika kundgrupper och att servicen är jämlik. Distansservicen är välkommen, men det måste också finnas ett tillräckligt servicenät som möjliggör personliga besök.

Personal

I slutet av 2018 hade FPA 7 732 anställda, vilket var 456 årsverken fler än året förut. Den främsta orsaken till ökningen är överföringen av det grundläggande utkomststödet till FPA. Det kraftigt ökade antalet ansökningar om grundläggande utkomststöd och den ökning av arbetsmängden som berodde på aktiveringsmodellen inom utkomstskyddet för arbetslösa var faktorer som påverkade FPA:s verksamhet 2018. Det grundläggande utkomststödet har bundit upp stora personalresurser, och ansökningarna om grundläggande utkomststöd har tidvis lett till att handläggningstiderna för andra förmånsansökningar har förlängts.

Utskottet ser positivt på att nyckeltalen för arbetshälsa förbättrades bland FPA:s anställda efter den svacka som följde på organisationsreformen. Enligt uppgift till utskottet var det de anställda inom kundservicen och förmånstjänsterna som drabbades hårdast av den pressade arbetssituationen, som ledde till utmattning och sjukfrånvaro. Utskottet anser att man konstant bör följa utvecklingen när det gäller arbetshälsan och säkerheten i arbetet.

Upphandlingsförfaranden

I regeringsprogrammet står det att ett registreringsförfarande ska utredas i fråga om vissa tjänster som Folkpensionsanstalten nu konkurransutsätter. Fullmäktige har i sina sammanträden behandlat bland annat tolktjänsterna för personer med funktionsnedsättning, de taxiresor som ersätts av FPA och upphandlingen av terapitjänster inom rehabilitering eftersom dessa fått kraftig kritik. Registreringsförfarandet innebär i praktiken att tjänsteproducenter som uppfyller FPA:s kriterier registreras hos FPA, och de som har rätt till tjänsterna kan välja tjänsteproducent. Enligt regeringsprogrammet ska det också utredas hur Folkpensionsanstaltens och kommunernas färdtjänster fungerar med tanke på den nya taxilagen, och behövliga ändringar ska göras. Utskottet ser det som viktigt att utredningen avancerar.

Reform av den sociala tryggheten

Utskottet konstaterar att FPA har en viktig roll i planeringen, beredningen och genomförandet av reformen av den sociala tryggheten. Under året deltog FPA bland annat i arbetet i ojämlikhetsarbetsgruppen och statsrådets projekt Toimi. Meningen är att det arbetet ska utnyttjas i reformen.

Betänkande ShUB 2/2019 rd

Genom överföringen av det grundläggande utkomststödet och den enhetligare rättspraxisen får man viktig ny information om hur den här tillfälliga förmånen används, och den informationen kommer att utnyttjas i reformen. Utskottet anser att det är viktigt att när man utvecklar FPA:s verksamhet hela tiden också beakta möjligheterna att minska på onödig byråkrati.

Reform av FPA:s förvaltning

I programmet för statsminister Antti Rinnes regering sägs det att Folkpensionsanstaltens förvaltning och funktionaliteten hos de tjänster som Folkpensionsanstalten ordnar ska utredas. Social- och hälsovårdsutskottet anser att en utredning av tillsynen och styrningen av FPA samt FPA:s ställning och behörighetsförhållanden behövs. Det är viktigt att de lagändringar som gör det möjligt att utveckla och reformera FPA:s verksamhet så snabbt som möjligt lämnas till riksdagen för behandling (ShUB 40/2018 rd). FPA:s fullmäktige har föreslagit att en parlamentarisk arbetsgrupp ska tillsättas. Utskottet ansåg i sitt betänkande om fullmäktiges berättelse 2016 att det krävs en brett förankrad parlamentarisk arbetsgrupp för att utreda om lagen om Folkpensionsanstalten behöver ändras (ShUB 3/2018 rd).

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 9/2019 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Betänkande ShUB 2/2019 rd

Helsingfors 16.10.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anu Vehviläinen cent
medlem Kim Berg sd
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Arja Juvonen saf
medlem Noora Koponen gröna
medlem Aki Lindén sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Pia Kauma saml
ersättare Terhi Koulumies saml.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.